

Η αρχή της προφύλαξης στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς

Συγγραφέας: Ευ. Κουτούπα

La protection du patrimoine monumental – Les limites de la gestion du patrimoine immobilier de l'Etat, Pierre-Alain Collot – AJDA 2016. 2036

- Ο συγγραφέας διαπιστώνει ότι οι διαρκώς αυξανόμενες δημοσιονομικές ανάγκες σε πολλές σύγχρονες ευρωπαϊκές χώρες έχουν αλλάξει τη στρατηγική του κράτους όσον αφορά τη διαχείριση της δημόσιας περιουσίας του και αυτό δυστυχώς συμβαίνει προς την κατεύθυνση της οικονομικής αξιοποίησης και παραχώρησης ακινήτων. Μια κατηγορία ακινήτων που ενδέχεται να θίγεται ιδιαιτέρως είναι τα ακίνητα που ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά. Όταν τα φορολογικά έσοδα και το επίπεδο χρέους και ελλείμματος είναι πολύ υψηλά, η προσφυγή σε πόρους που θα προέρχονται από την αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας γίνεται ολοένα και συχνότερη. Τα παραδείγματα είναι αρκετά, από την πώληση των *Fondaco dei Tedeschi, Punta della Dogana* ή και του *Palazzo Venier-Manfrin* στη Βενετία μέχρι και τα σχέδια παραχώρησης εκτάσεων στην περιοχή της Πλάκας και των Αναφιώτικων στην Αθήνα, περιοχών που χρησιμεύουν ως ζώνη προστασίας της Ακρόπολης, σύμφωνα με την κατάταξη της UNESCO.

Η νέα πολιτική εγκαινιάστηκε στη Γαλλία με δύο εγκυκλίους του γάλλου πρωθυπουργού του 2006, όπου εκφράσθηκε η πρόθεση μεταφοράς όλων των ακινήτων που έχουν προορισμό την εγκατάσταση γραφείων στην ιδιωτική περιουσία του δημοσίου, εξαιρουμένων εκείνων των ακινήτων που αποτελούν ένα αδιαίρετο σύνολο με τα ακίνητα που ανήκουν στη δημόσια περιουσία του δημοσίου. Το γεγονός προκάλεσε την αντίδραση της Γερουσίας σε έκθεσή της το 2010 που τάχθηκε εναντίον μιας κερματισμένης νομικής αντιμετώπισης των ιστορικών μνημείων, τα οποία αντιθέτως αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο (βλ. (Sénat, Rapport d'information fait au nom de la commission de la culture, de l'éducation et de la communication relatif au Centre des monuments nationaux, 30 juin 2010, p. 71).

Ο εκμοντερνισμός της κρατικής πολιτικής ως προς τη διαχείριση της εν γένει περιουσίας του κράτους αποτελεί προφανώς σημαντικό παράγοντα κινδύνου που απειλεί μεταξύ άλλων και την πολιτιστική κληρονομιά, δεδομένου ότι, εκτός από τον κίνδυνο μεταφοράς ακινήτων στην ιδιωτική περιουσία του δημοσίου και συνεπώς εκποίησης τους, εξακολουθεί να ισχύει ο γενικότερος κανόνας ότι αν κάποιο μνημείο παύσει να προορίζεται για την άμεση χρήση του κοινού ή για τη λειτουργία μιας δημόσιας υπηρεσίας επιτρέπεται να γίνει αντικείμενο οικονομικής εκμετάλλευσης. Έτσι, το γαλλικό Κέντρο Εθνικών Μνημείων τονίζει τους κινδύνους που ενέχει η

οικονομική προσέγγιση των ιστορικών μνημείων χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το βάρος της ιστορίας έχει προτείνει την *επέκταση της γνωστής αρχής της προφύλαξης στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς*, που θα συνίσταται σε μια πιο αυστηρή πλαισίωση της διαδικασίας αξιοποίησής της. Μια περαιτέρω αντίδραση εκφράσθηκε με τον νόμο 2016-925 της 7^{ης} Ιουλίου 2016 ο οποίος καθιερώνει μια κατηγορία «εθνικών μνημείων», δηλαδή μνημείων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο δεσμό με την ιστορία του έθνους, για τα οποία θα ισχύουν οι γνωστοί κανόνες του αμεταβίβαστου και απαράγραπτου και δικαίωμα προτίμησης εκ μέρους του δημοσίου (J.-P. Duprat, *L'évolution des logiques de gestion du domaine de l'Etat*, AJDA 2005. 578), και για τα οποία ο φορέας εκμετάλλευσης θα πρέπει να τηρεί αυστηρούς κανόνες διατήρησης της ιστορικότητάς τους.

[La protection du patrimoine monumental – Les limites de la gestion du patrimoine immobilier de l'Etat, Pierre-Alain Collot – AJDA 2016. 2036]